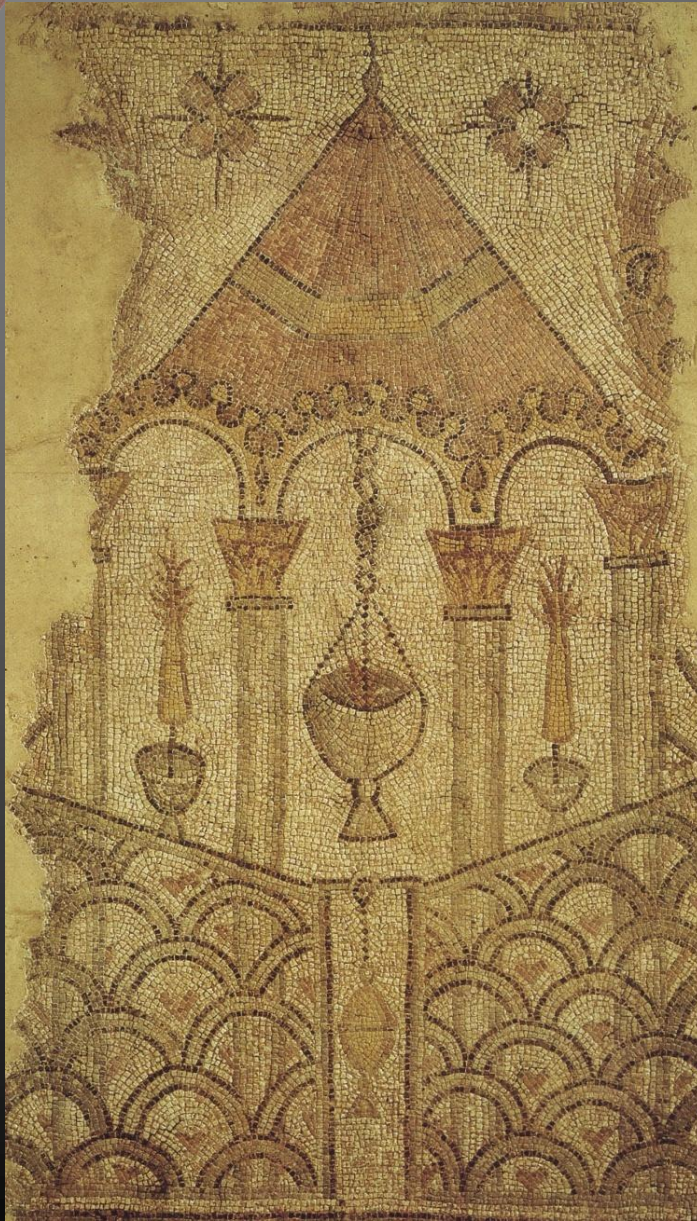

Προσκυνήματα και προσκυνηματική τέχνη στο Βυζάντιο

Προσκυνήματα και προσκυνηματική τέχνη στο Βυζάντιο

Σύστημα παραπομπών Harvard

Λίστα Συντομογραφιών:

ΑΔ Αρχαιολογικόν Δελτίον

DOP Dumbarton Oaks Papers

Βιβλίο:

Wilkinson J., 1977. *Jerusalem Pilgrims before the Crusades*, Warminster.

Wilkinson 1977, 55-56.

Βιβλίο με επιμελητή:

Ousterhout R. (επιμ.), 1990. *The Blessings of Pilgrimage*, Urbana – Chicago

Brouskari E. (επιμ.), 2008. *Egeria. Monuments of Faith in the Medieval Mediterranean*, Athens.

Άρθρο / κεφάλαιο σε συλλογικό τόμο με επιμελητή:

Vikan G., 1998. “Byzantine Pilgrim’s Art”, *Heaven on Earth. Art and the Church in Byzantium* (επιμ. L. Safran), University Park, Pennsylvania, 229-263

Vigan 1998, 229-263

Προσκυνήματα και προσκυνηματική τέχνη στο Βυζάντιο

Σύστημα παραπομπών Harvard

Άρθρο σε συλλογικό τόμο:

Frank G., 2008. “Pilgrimage”, *The Oxford Handbook of Early Christian Studies*, Oxford, 827-841

Frank 2008, 827-841

Άρθρο σε περιοδικό:

Maraval P., 2002. “The Earliest Phase of Christian Pilgrimage in the Near East”, *DOP* 56, 63-74

Maraval 2002, 63-74

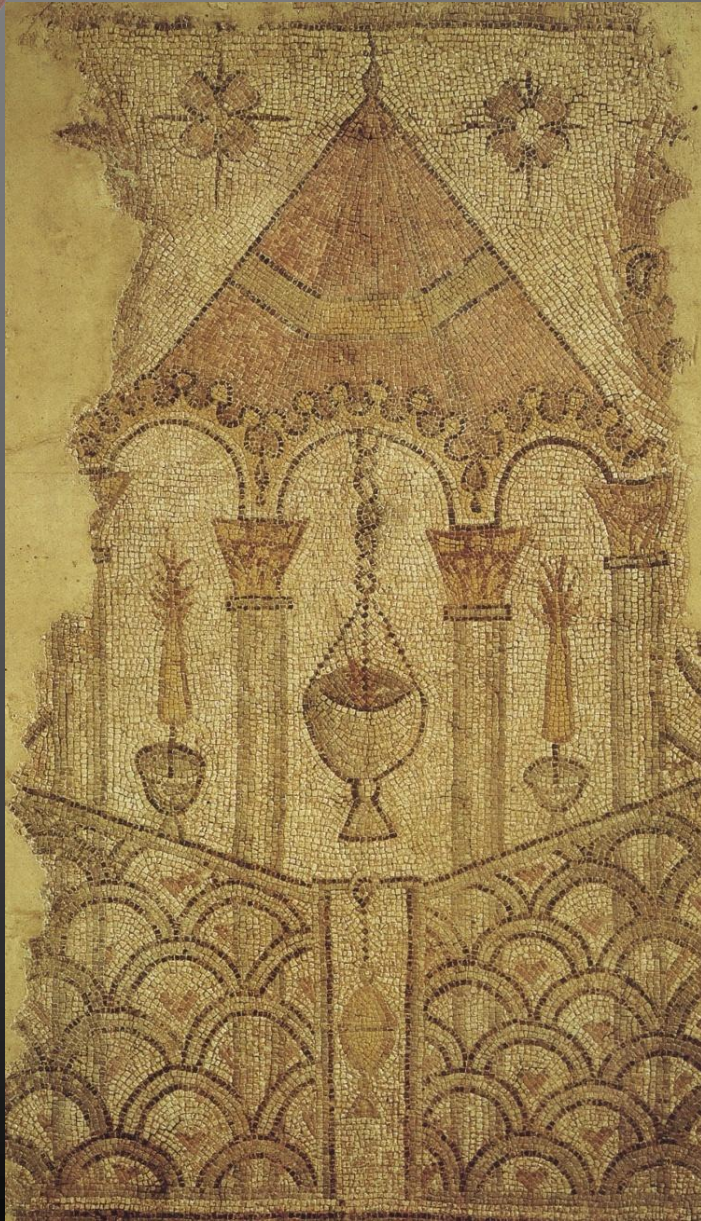
Άρθρο σε συνέδριο:

Mango C., 1995. “The Pilgrim’s Motivation”, *Akten des XII. Internationalen Kongress für Christliche Archäologie* (Bonn 22-28.9.1991), τ. 1, Münster, 1-9

Mango 1995, 1-9

Προσκυνηματική Αρχιτεκτονική στο Βυζάντιο

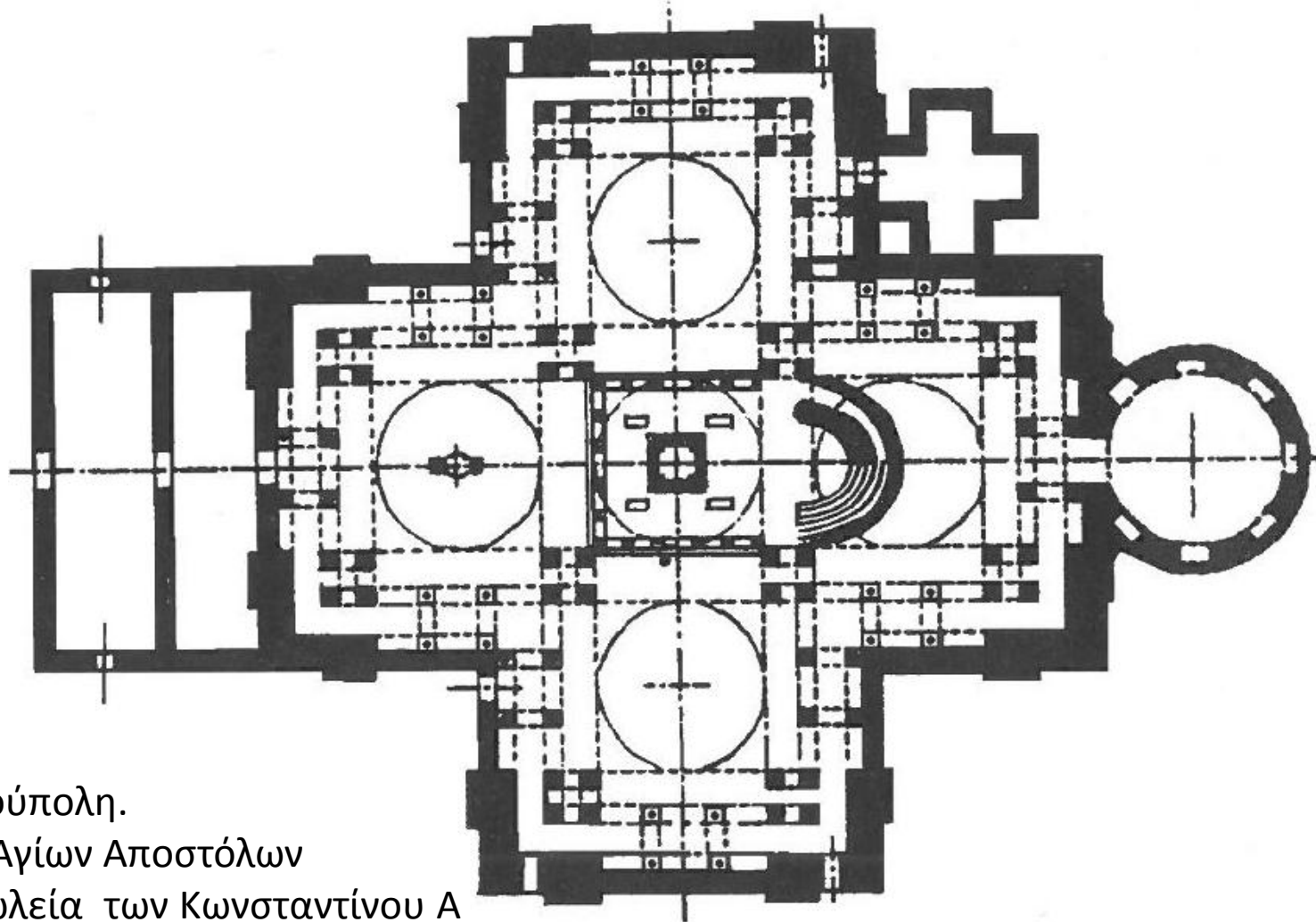

Προσκυήματα στην Κωνσταντινούπολη

Ο ναός των Αγίων Αποστόλων, που για αιώνες αποτέλεσε το μαυσωλείο των βυζαντινών αυτοκρατόρων, στην Κωνσταντινούπολη.

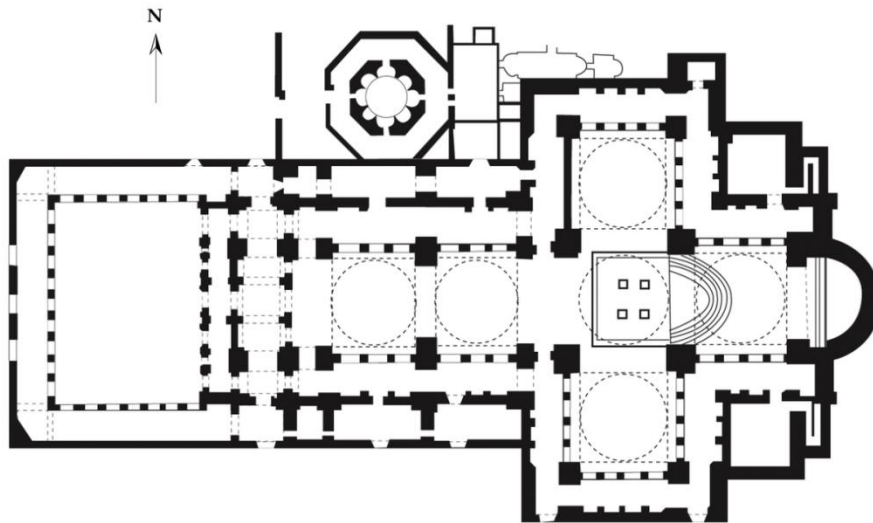
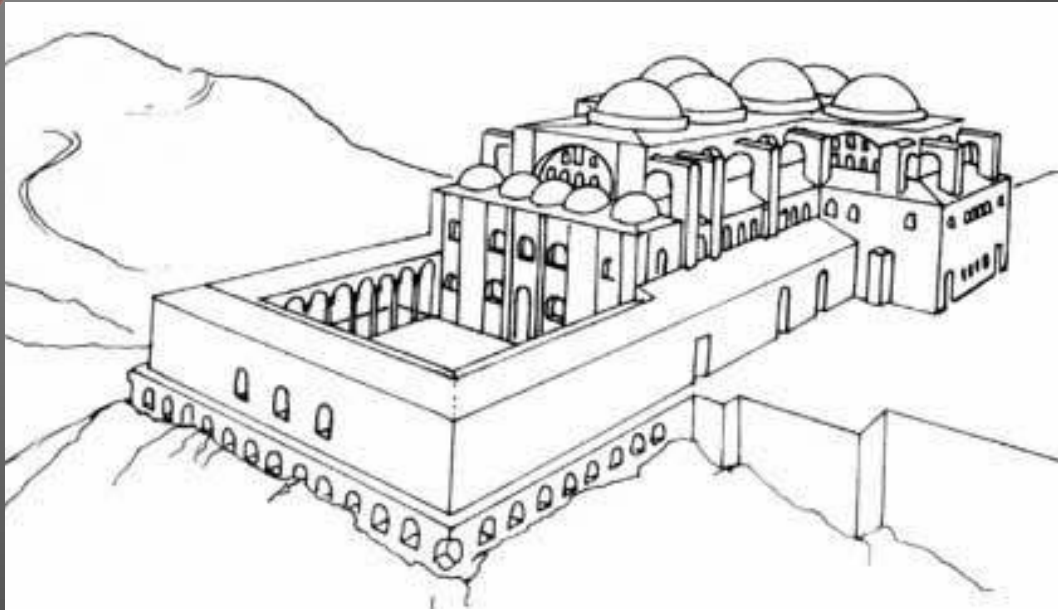

Κωνσταντινούπολη.

Ο ναός των Αγίων Αποστόλων
με τα μαυσωλεία των Κωνσταντίνου Α
και Ιουστινιανού Α

Προσκυήματα στη Μικρά Ασία: Έφεσος

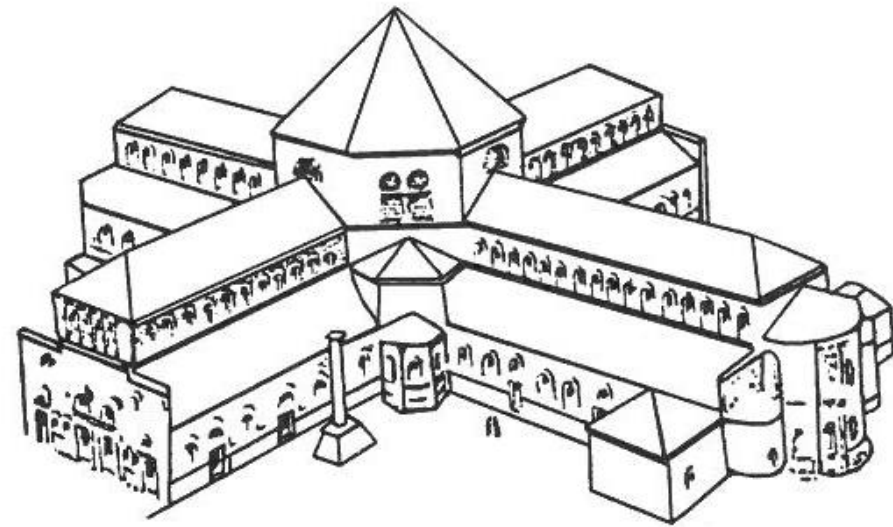
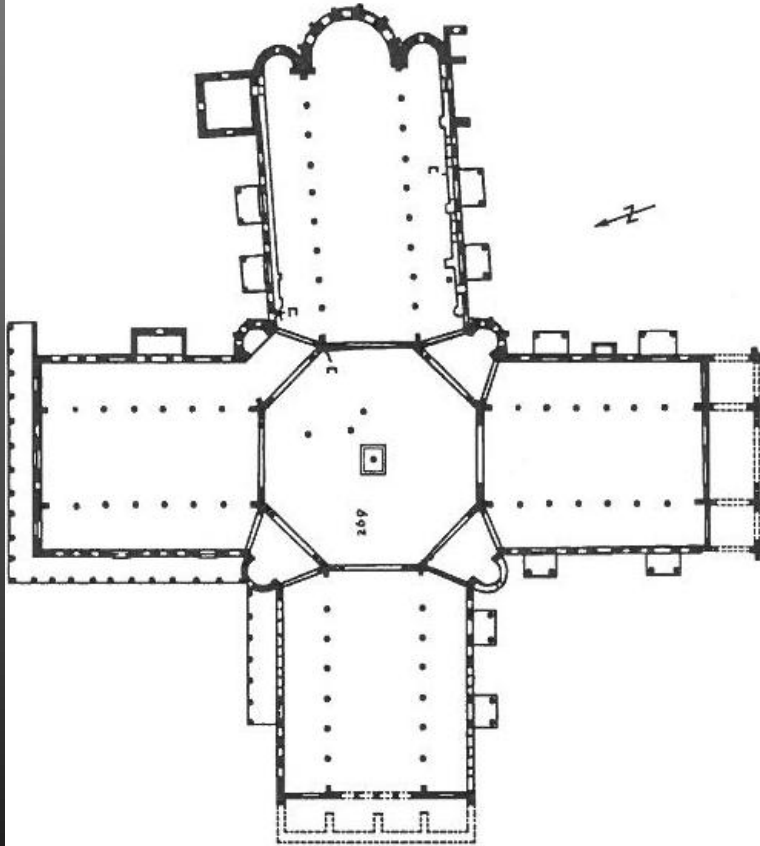

Τρουλλαίος σταυρικός ναός Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου

Προσκυνήματα στη Συρία: Qal't Seman

Ο σταυρικός προσκυνηματικός ναός του Αγίου Συμεών του Στυλίτη στο Qal'at Seman της Συρίας (τέλη 5^{ου} αι.) με τρίκλιτες κεραιές γύρω από το κεντρικό οκτάγωνο που στέγαζε τον κίονα πάνω στον οποίο ασκήτευσε ο ομώνυμος άγιος.

Προσκυνήματα στη Συρία: Qal't Seman

Ο σταυρικός προσκυνηματικός ναός του Αγίου Συμεών του Στυλίτη στο Qal'at Seman της Συρίας (τέλη 5^{ου} αι.) με τρίκλιτες κεραιές γύρω από το κεντρικό οκτάγωνο που στέγαζε τον κίονα πάνω στον οποίο ασκήτευσε ο ομώνυμος άγιος.

Άγιος Συμεών στο Qal'at Seman Συρίας

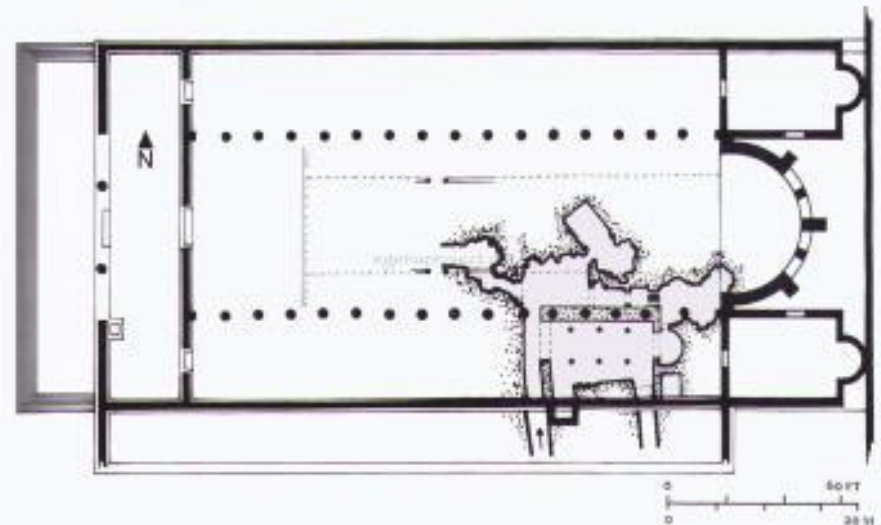
Προσκυνήματα στη Μικρά Ασία: Έφεσσος

Τρουλλαίος σταυρικός ναός Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου

Προσκυνήματα στη Μικρά Ασία: Σελεύκεια Πιερία (Meriamlik)

Αγία Θέκλα

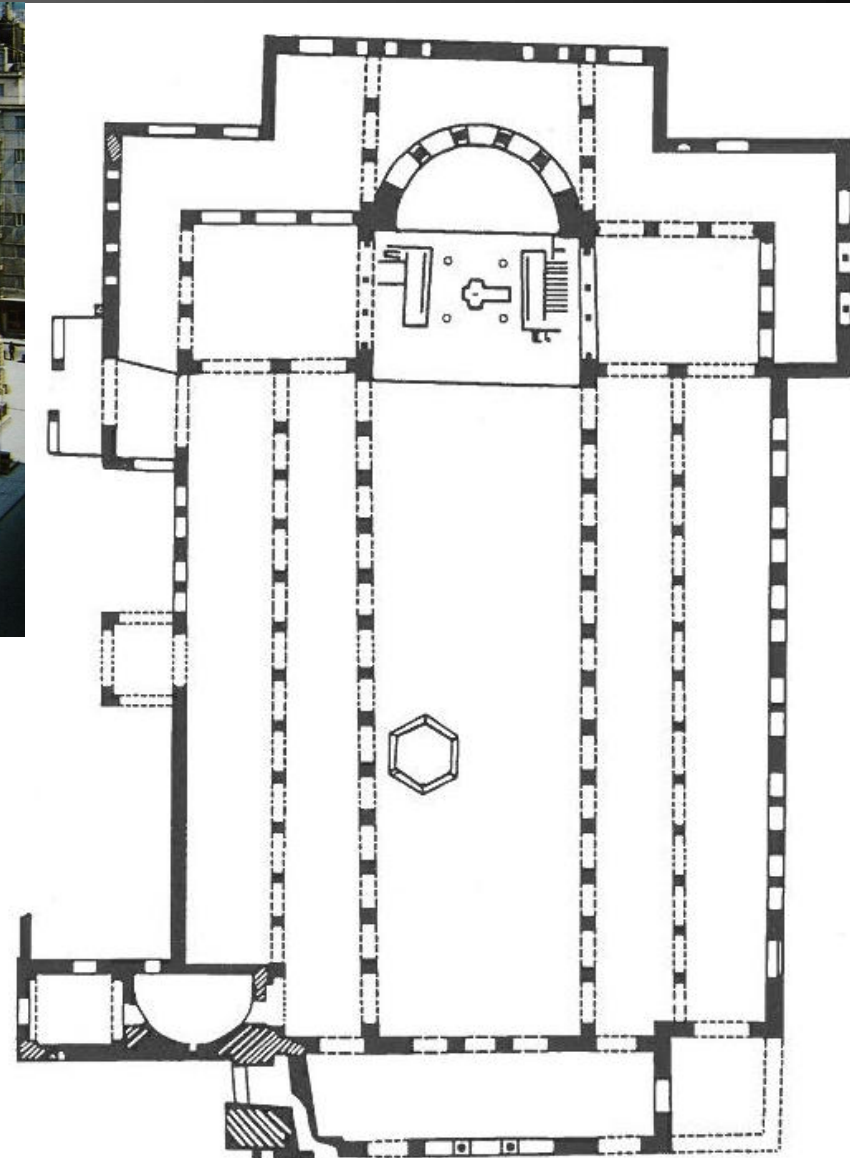

Προσκυνήματα στον ελλαδικό χώρο: Θεσσαλονίκη

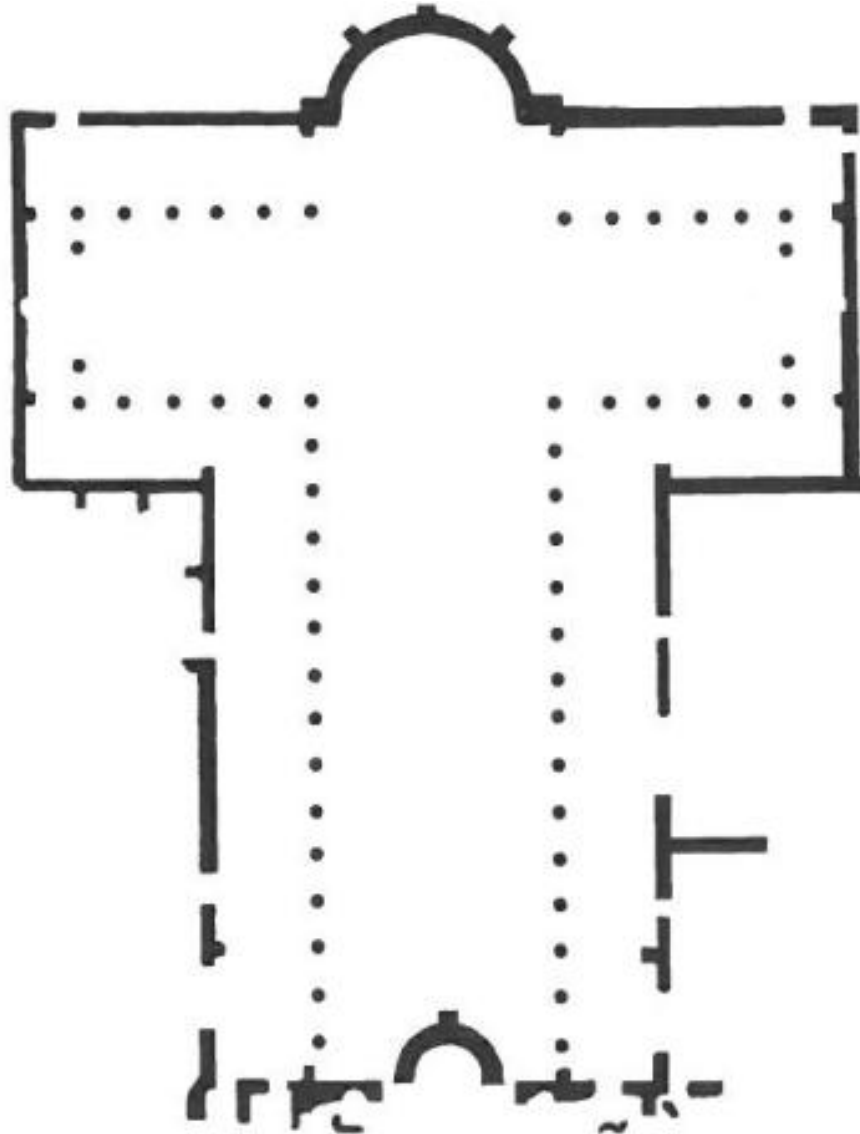
Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης

Προσκυνηματα στην Βόρειο Αφρικής: Αίγυπτος

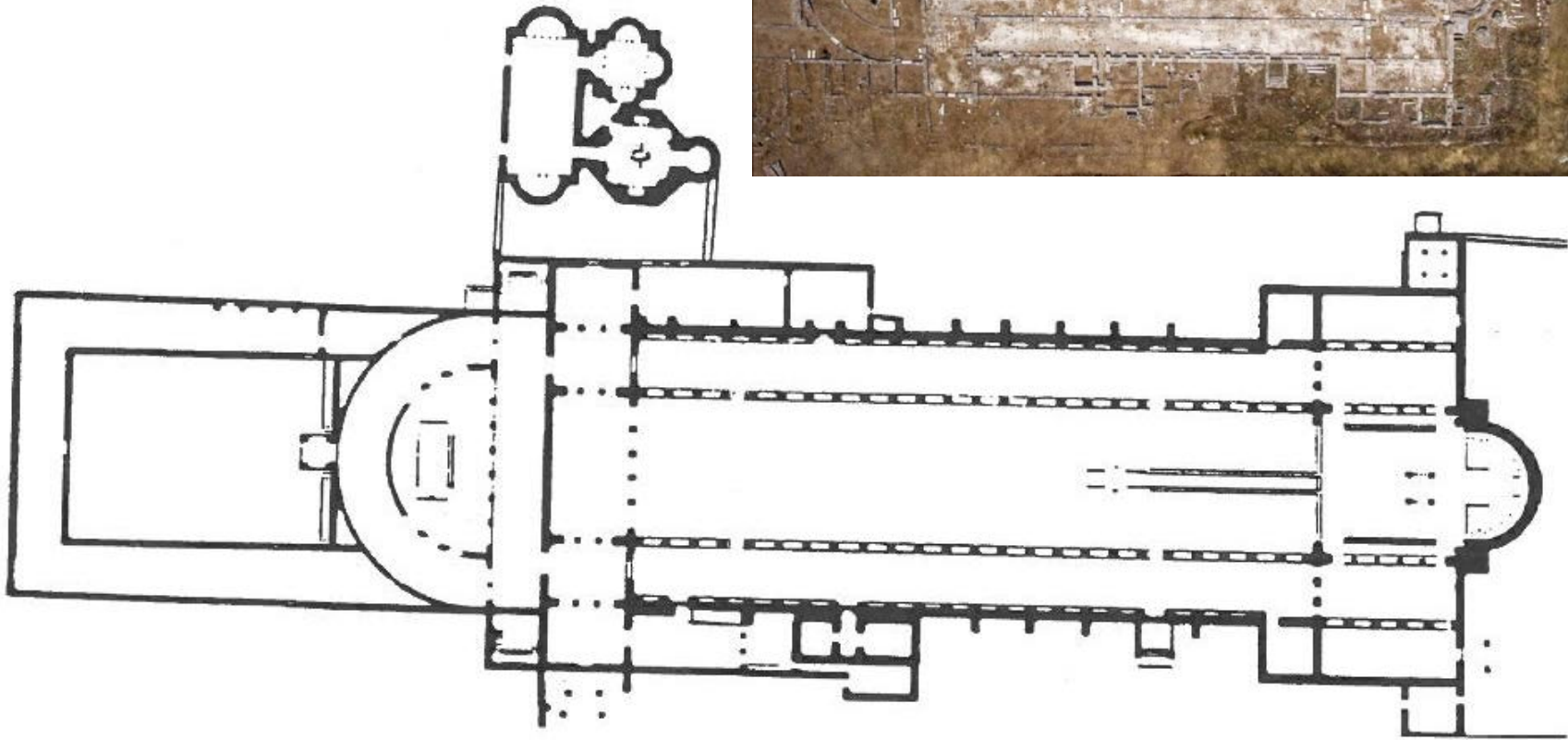
Μονή Αγίου Μηνά – Abu Mena

Προσκυνήματα στον ελλαδικό χώρο: Λέχαιο

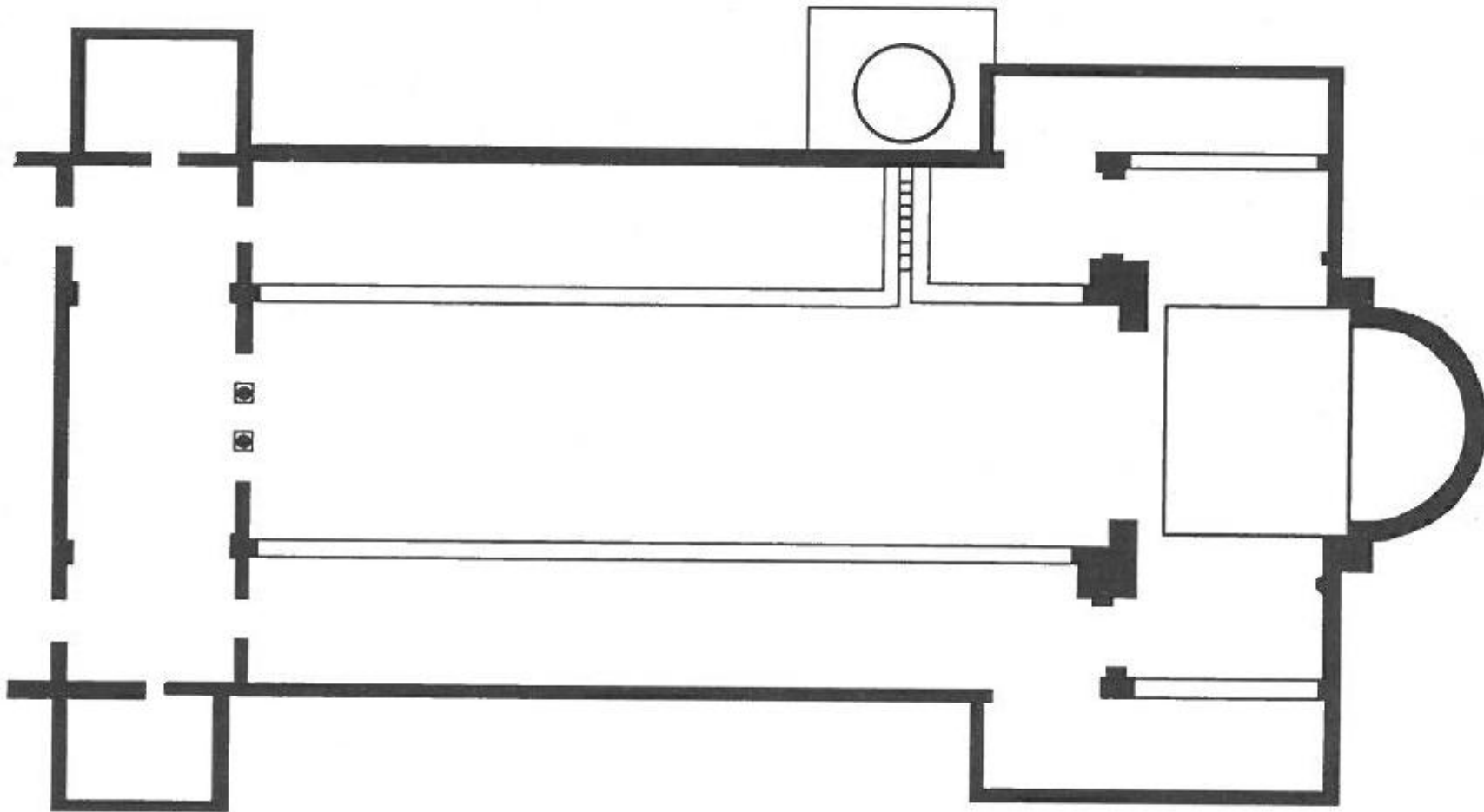
το προσκύνημα του Αγίου Λεωνίδα στο Λέχαιο της Κορίνθου

Προσκυνήματα στον ελλαδικό χώρο: Αθήνα

το προσκύνημα – μαρτύριο του αγίου Λεωνίδα στην Αθήνα: η βασιλική του Ιλισσού και το παρ' αυτή σταυροσχημο μαρτύριο.

Προσκυνηματα στους Αγίους Τόπους: Ιεροσόλυμα

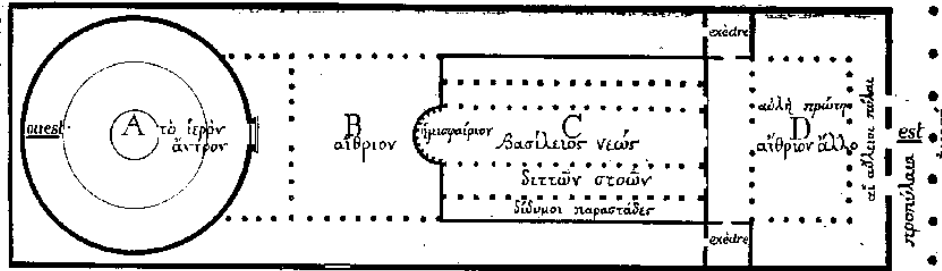
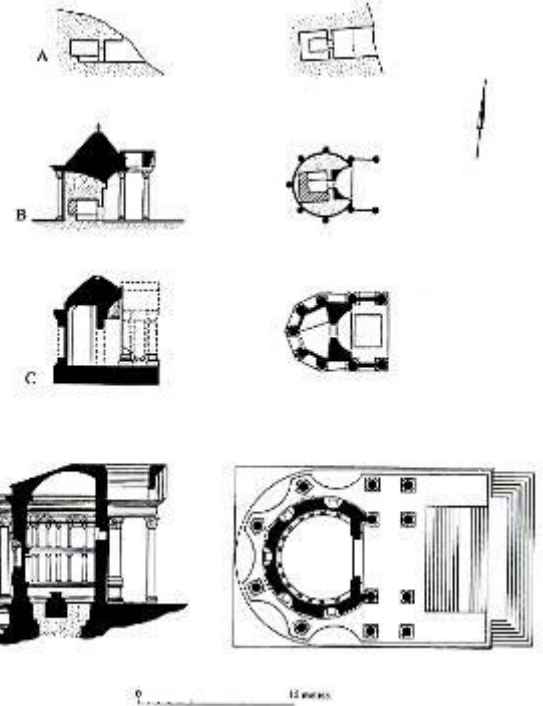
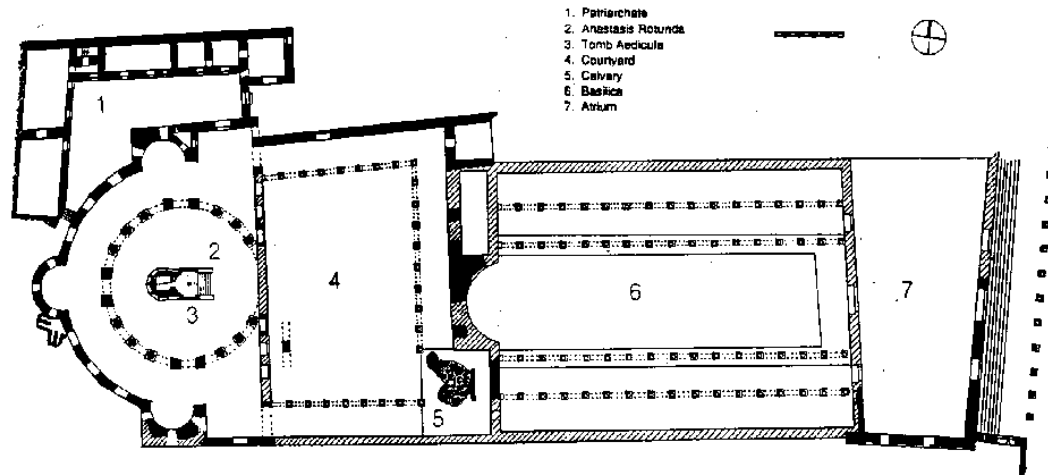

Fig. 102. — Schéma du saint-Sépulchre constantinien d'après la description d'Eusèbe.

Ιεροσόλυμα:
Βασιλικής της Αναστάσεως και
Ροτόντα του Παναγίου Τάφου

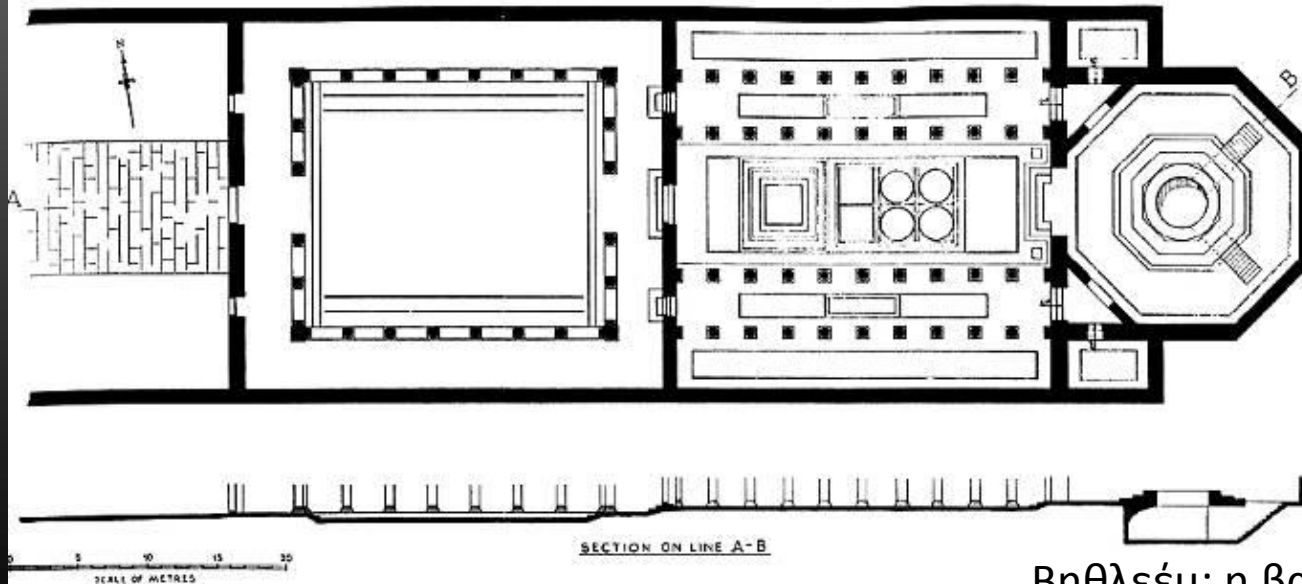
Προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους: Ιεροσόλυμα

Πανάγιος Τάφος

Προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους: Βηθλεέμ

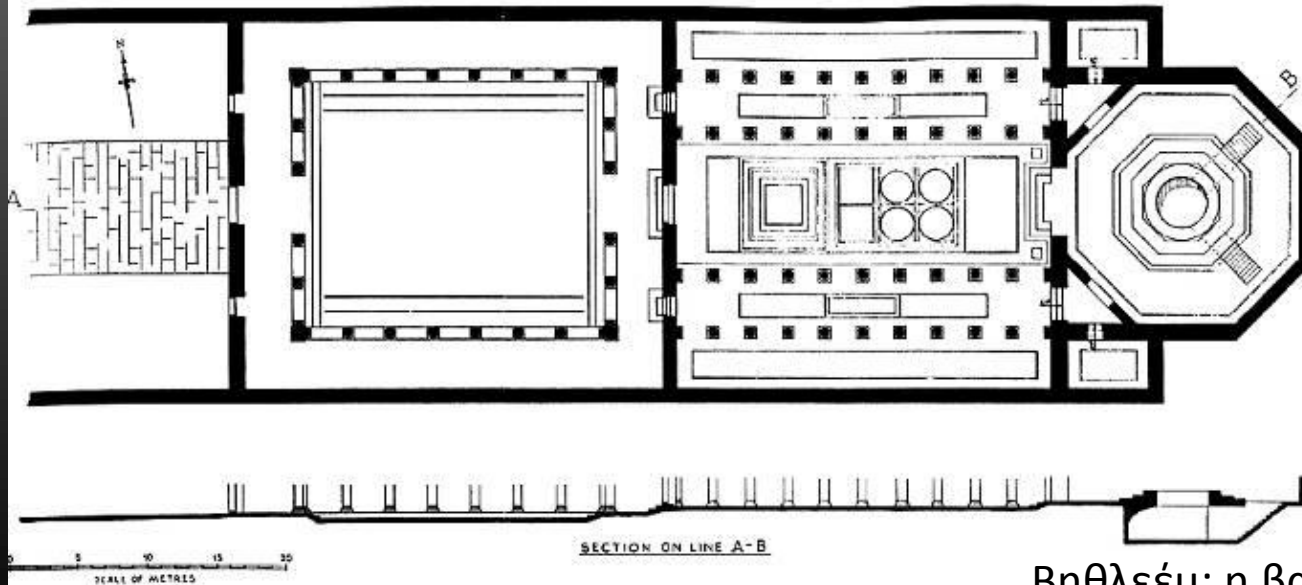
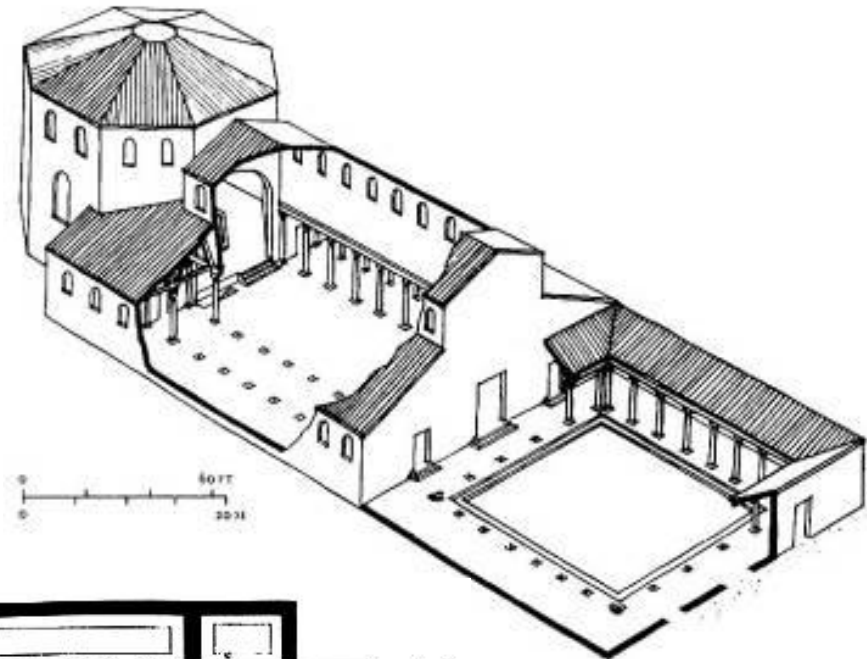

Βηθλεέμ: η βασιλική της Γεννήσεως

Προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους: Βηθλεέμ

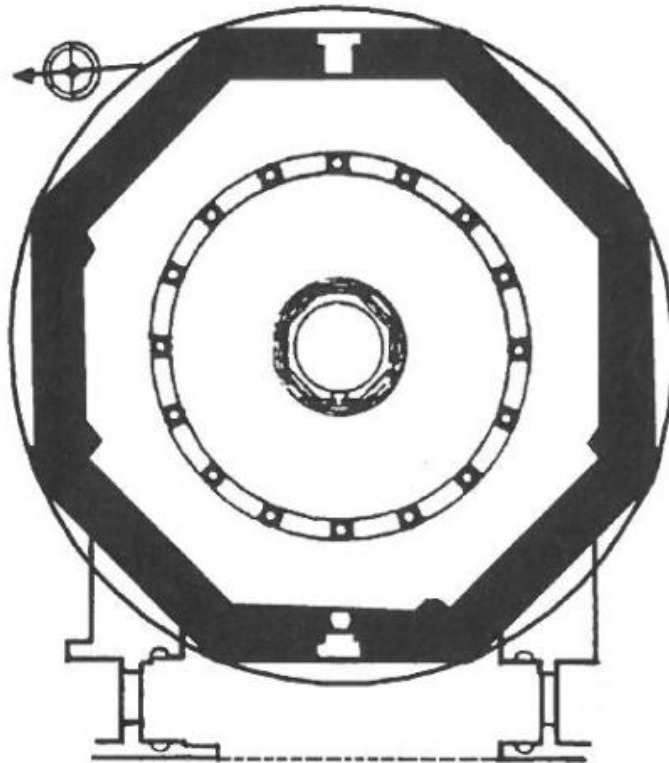

Βηθλεέμ: η βασιλική της Γεννήσεως

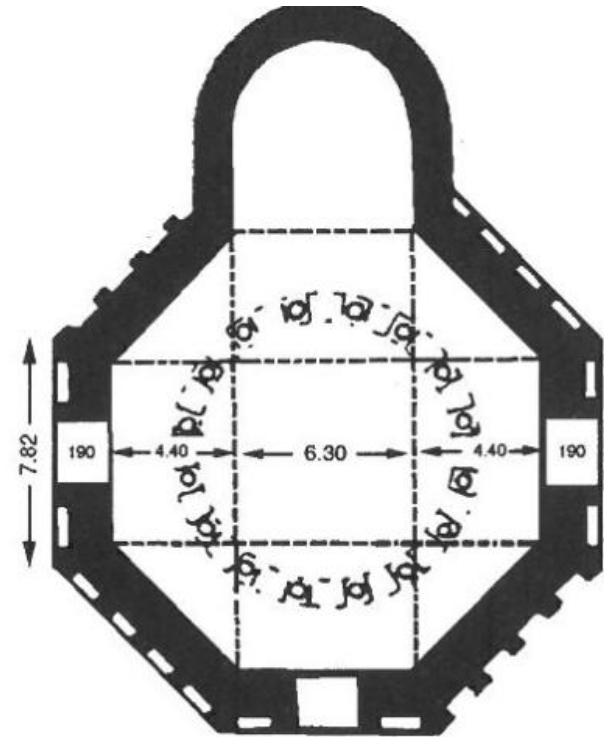

Προσκυνηματα στους Αγίους Τόπους: Ιεροσόλυμα

- το οκτάγωνο της Αναλήψεως στο Όρος των Ελαιών (4^{ος} αι.;) και
- το οκτάγωνο του Τάφου της Θεοτόκου (5^{ος} αι), στα Ιεροσόλυμα

Ιεροσόλυμα
Οκτάγωνο Αναλήψεως

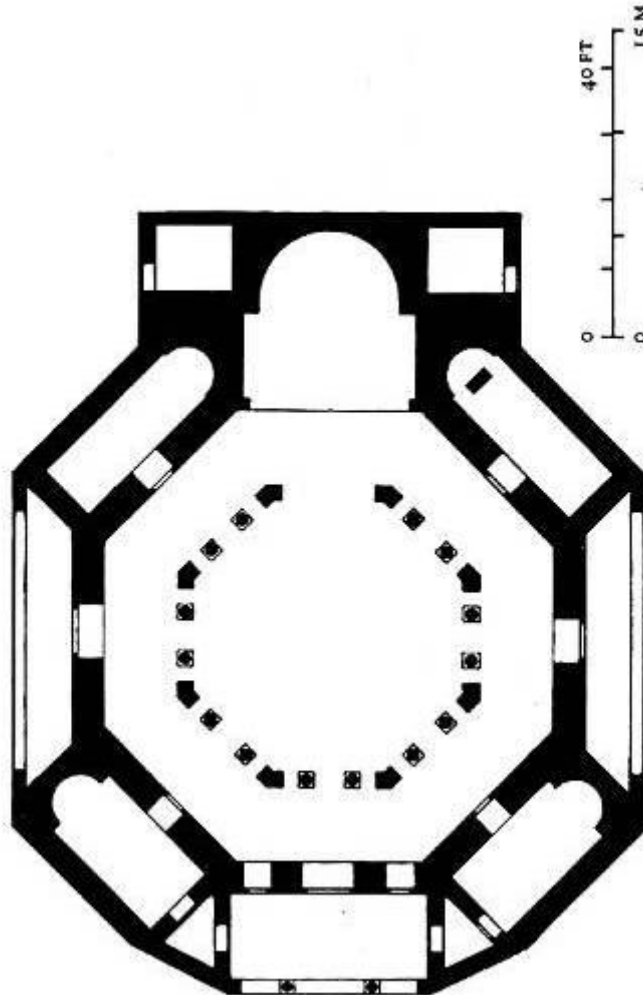
Ιεροσόλυμα
Τάφος Θεοτόκου

Προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους: όρος Γαζιρίν

ο ναός της Θεοτόκου στο όρος Γαζιρίν (5^{ος} αι.;) της Παλαιστίνης, με οκτάγωνο εσωτερικά στυλοβάτη και τέσσερα αψιδωτά διαμερίσματα, πιθανώς παρεκκλήσια κατά μήκος των τεσσάρων πλευρών.

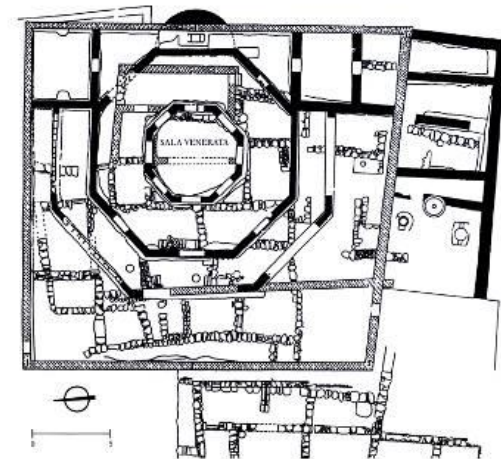
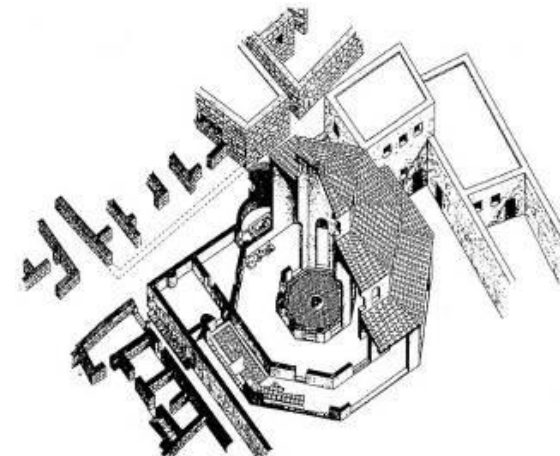

Προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους: Καπερναούμ

ο ναός του θαύματος του Χριστού

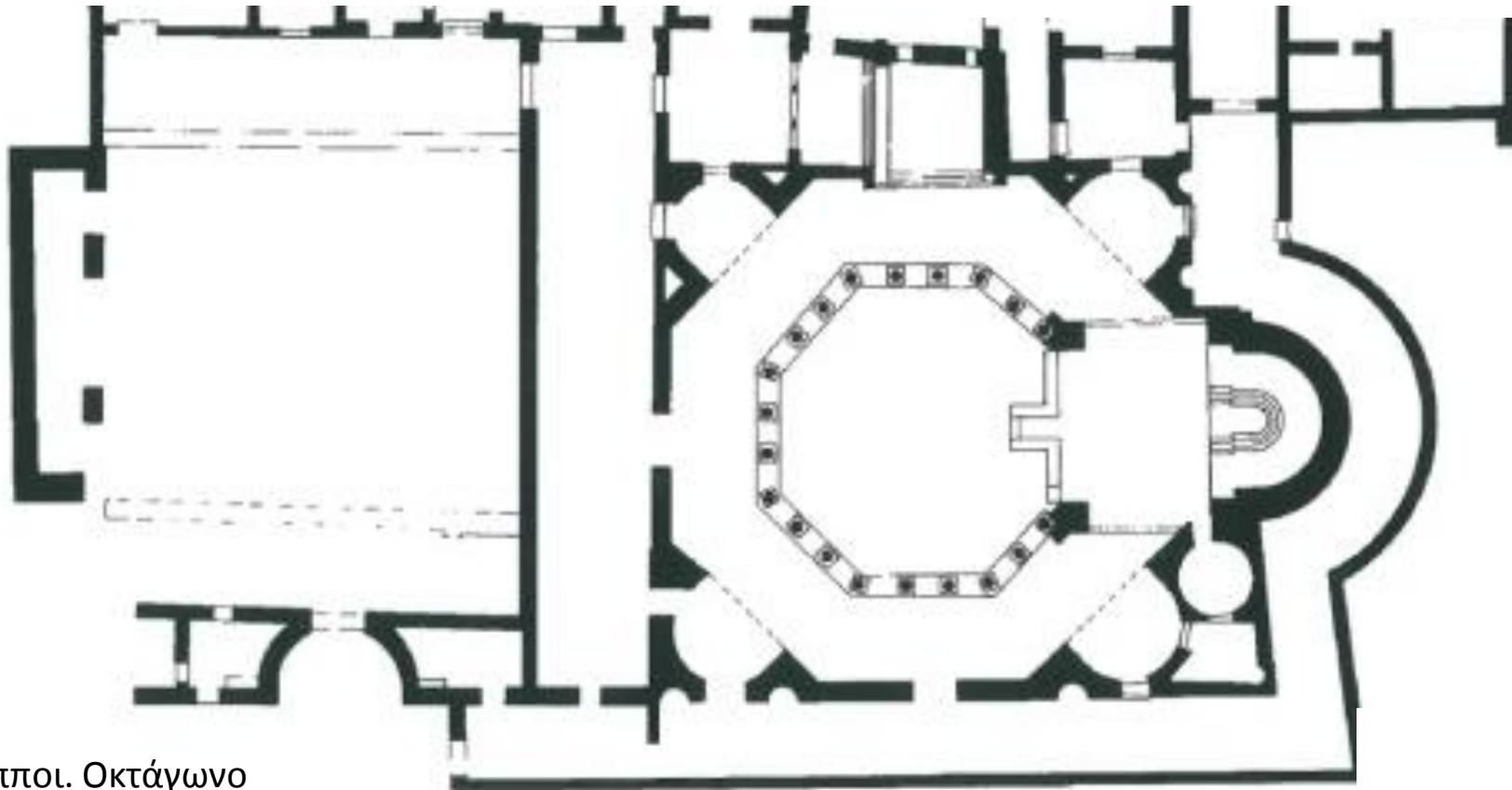

Προσκυήματα στον ελλαδικό χώρο: Φίλιπποι

το Οκταγώνο των Φιλίππων και ο συγκείμενος στον ναό ξενώνας προσκυνητών που συνδέεται με πρωτοβυζαντινό προσκύνημα στον κατά παράδοση τάφο του αποστόλου Παύλου. Ο ναός του 5^{ου} αι. Ανήκε στον τύπο του ελεύθερου οκταγώνου σύνθετης κάτοψης και μετατράπηκε σε εγγεγραμμένο οκτάγωνο με την προσθήκη των τεσσάρων γωνιαίων κογχών κατά τον 6^ο αι., παράλληλα με την ανέγερση της θολωτής βασιλικής Β'.

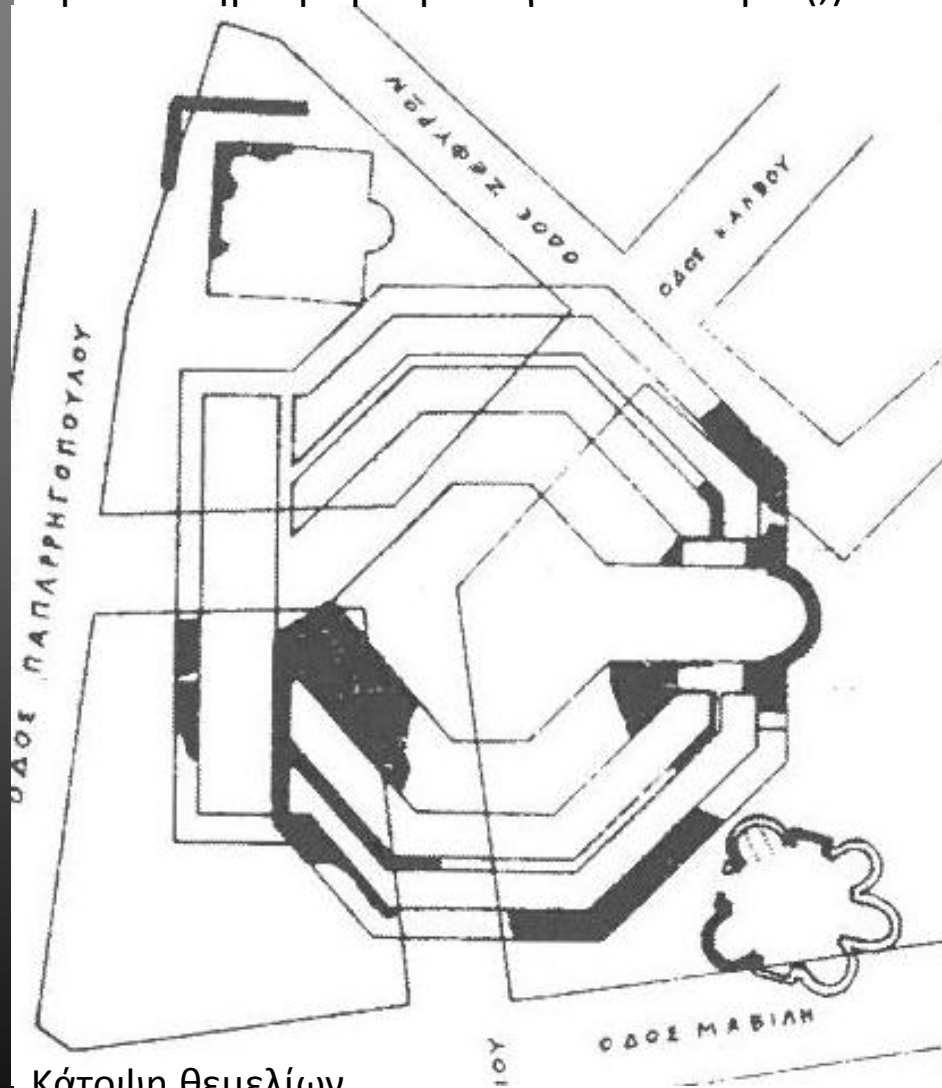

Φίλιπποι. Οκτάγωνο

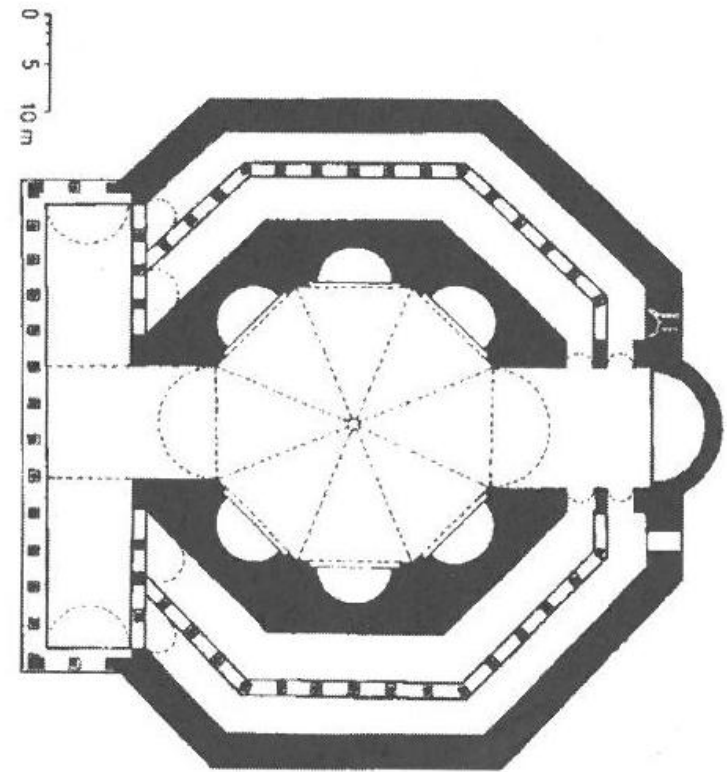

Προσκυνήματα στον ελλαδικό χώρο: Θεσσαλονίκη

Προσκύνημα-μαρτύριο Αγίου Νέστορα (;)

Κάτοψη θεμελίων

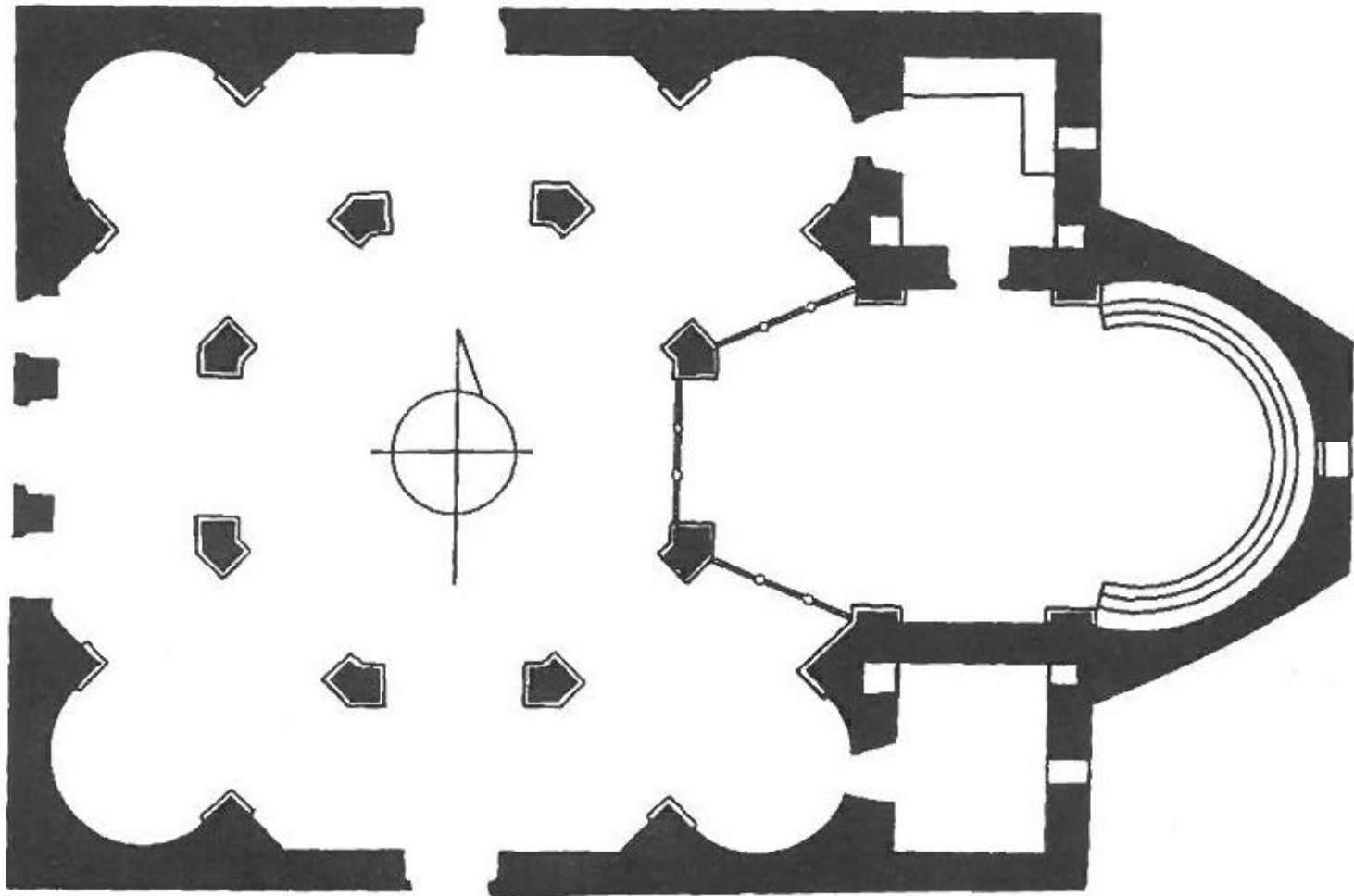

Υποθετική αποκατάσταση

Προσκυνήματα στη Συρία: Έζρα

Το προσκύνημα του ναού του Αγίου Γεωργίου στην Έζρα,

Προσκυνήματα στην Κωνσταντινούπολη

Τον 7^ο αιώνα, επί βασιλείας Ηρακλείου τα λείψανα της αγίας Ευφημίας μεταφέρθηκαν στην Κωνσταντινούπολη εντός της μεγάλης εξαγωνικής αίθουσας του ιδιωτικού ανακτόρου του Αντιόχου, βορείως και σε επαφή με τον ιππόδρομο.

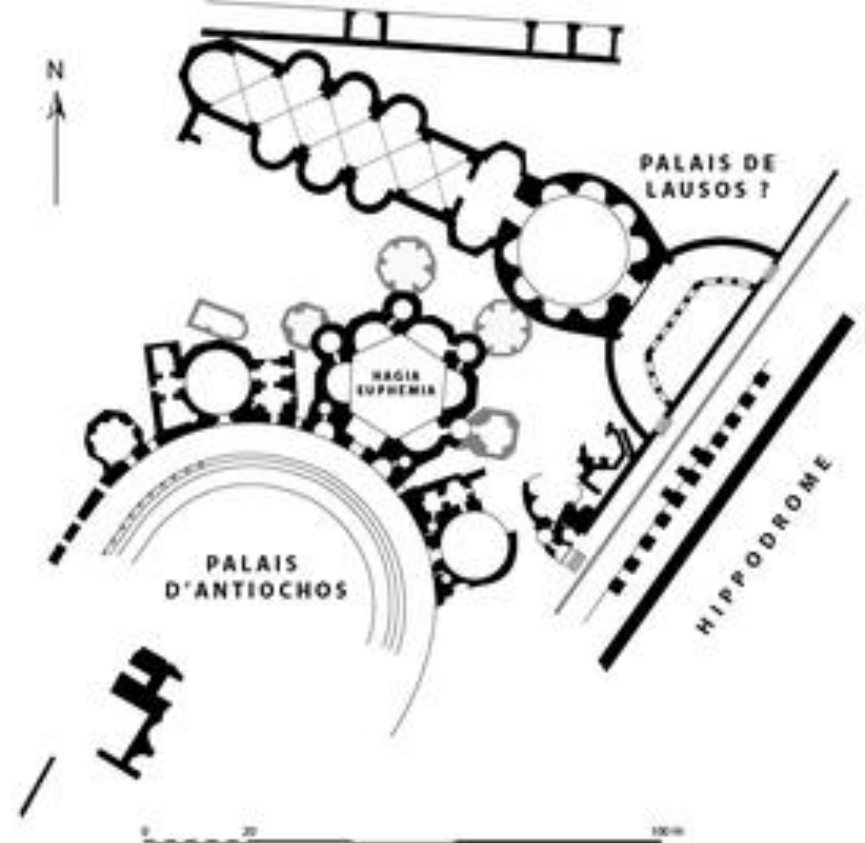
Το κοσμικό ιδιωτικό κτήριο, που είχε στο μεταξύ περάσει στην περιουσία του ανακτόρου μετατράπηκε σε ναό που έμεινε γνωστός ως *Ἁγία Εὐφημία ἐν τῷ Ἴπποδρόμῳ*.

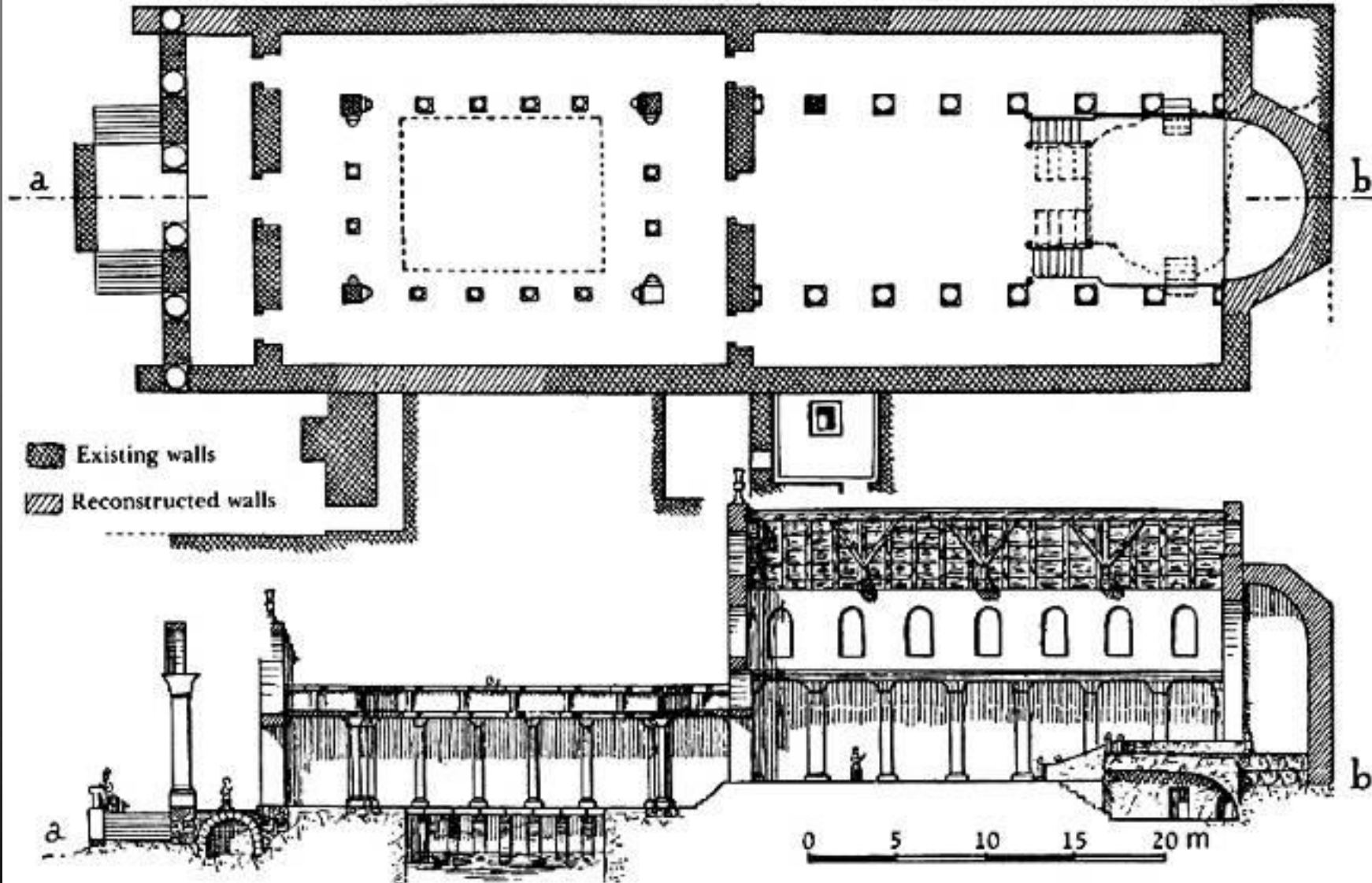

Προσκυνήματα στην Κωνσταντινούπολη

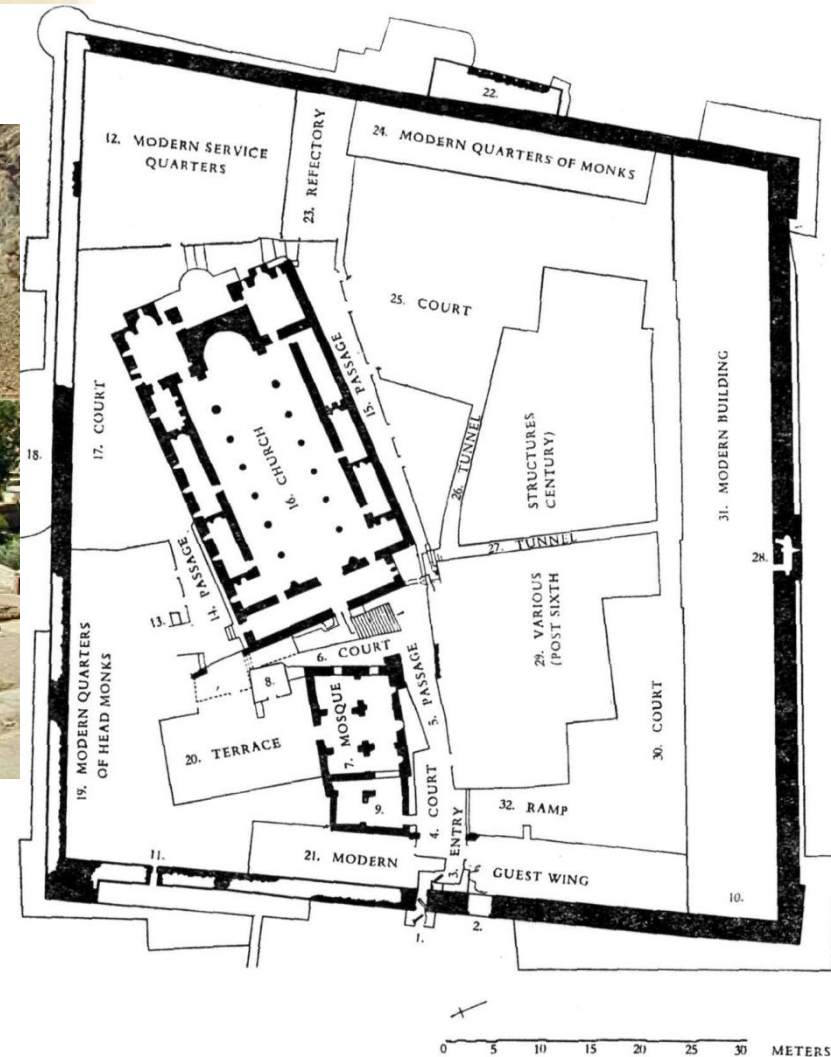
Προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους: Ιεροσόλυμα

Ιεροσόλυμα: η βασιλική της επί του όρους των ελαιών ομιλίας

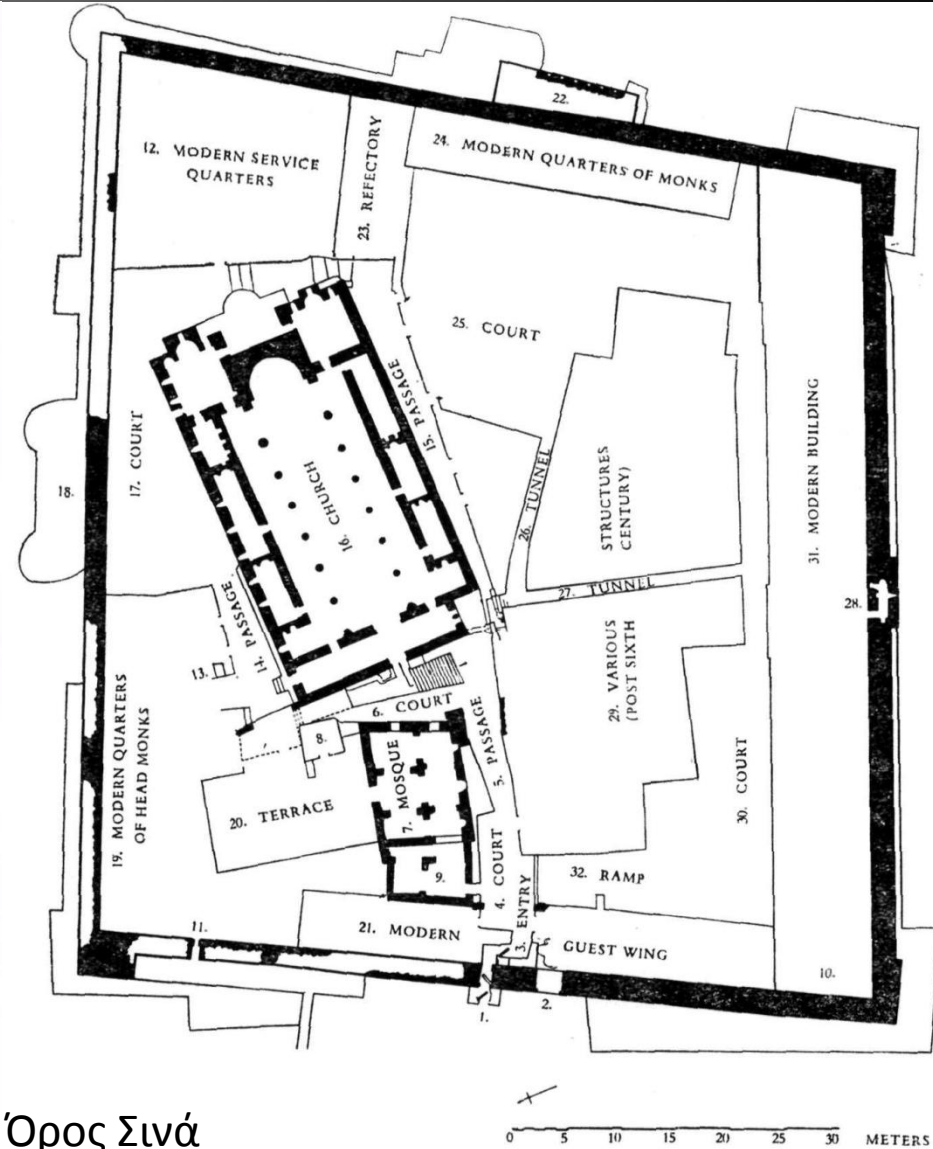
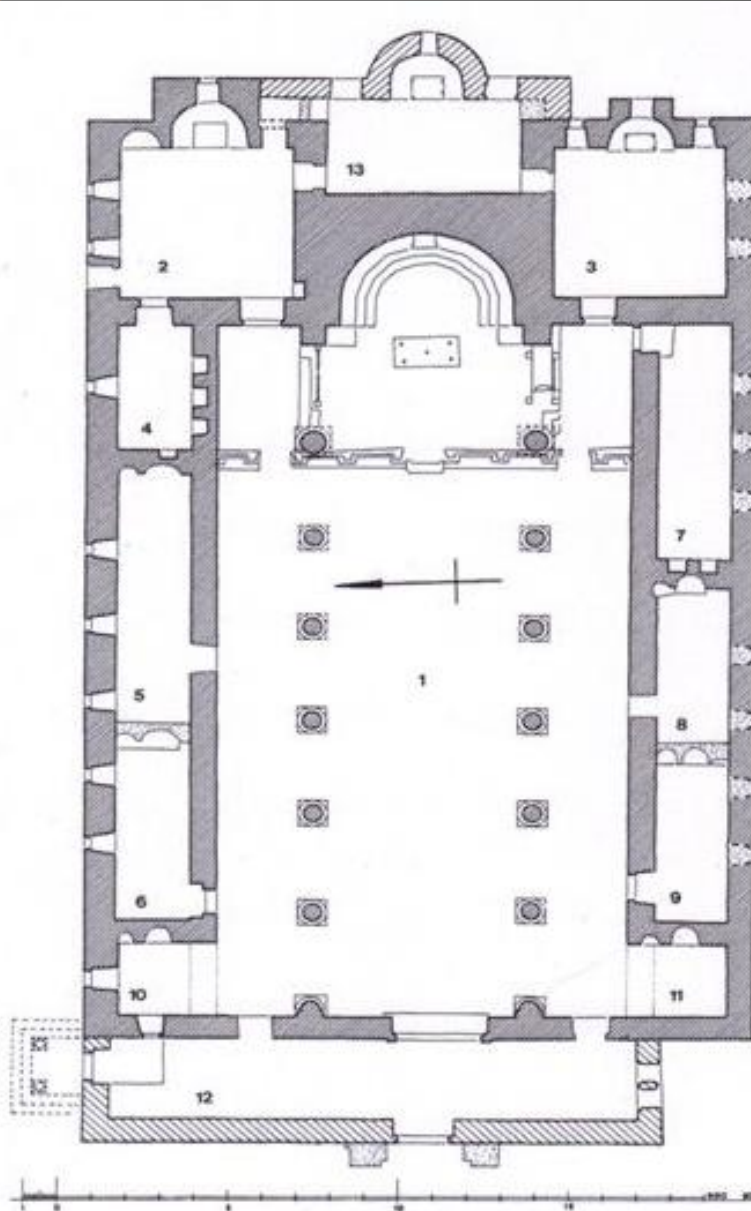

Προσκυνήματα στο όρος Σινά

Όρος Σινά
Μονή Αγίας Αικατερίνης

Προσκυνήματα στο όρος Σινά

Όρος Σινά
Μονή Αγίας Αικατερίνης

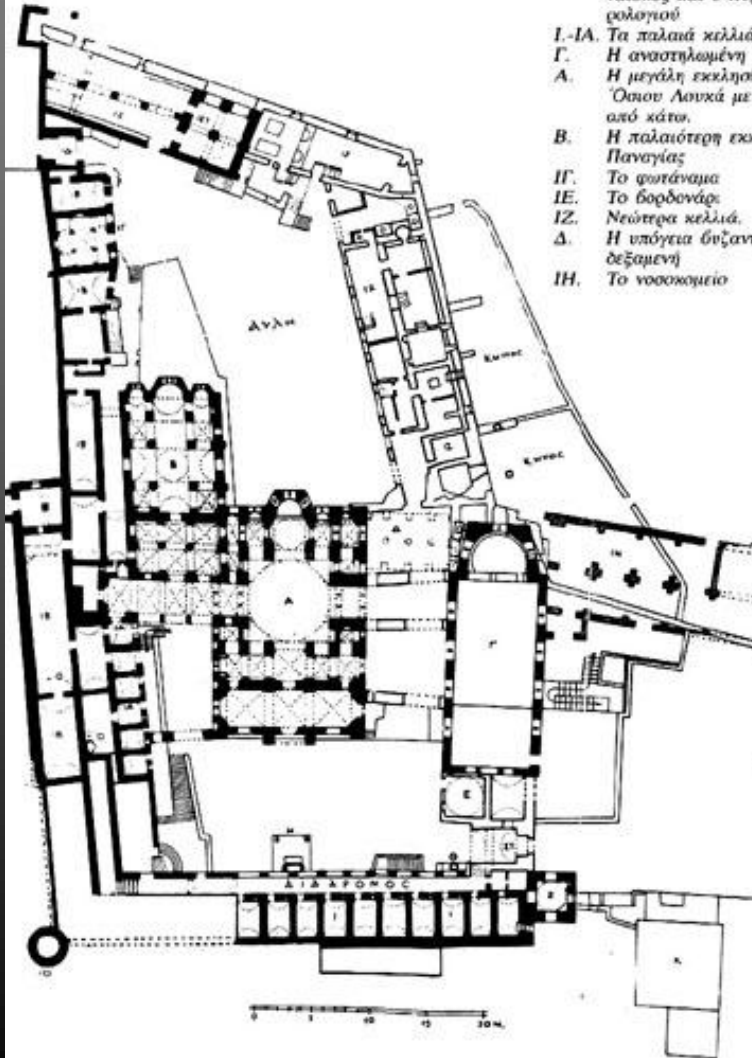

Προσκυνήματα στην Ελλάδα

12. Το μοναστήρι του Όσιου Λουκά.

Γενική κάτοψη των κτηρίων:

- ΣΤ. Η σημερινή είσοδος
- ΙΔ. Η παλαιά ανατολική Πύλη
- Ζ. Ο βυζαντινός οκταγωνικός ναός και ο πύργος του ρολογιού
- Ι.-ΙΑ. Τα παλαιά κελιά
- Γ. Η αναστηλωμένη Τράπεζα
- Α. Η μεγάλη εκκλησία του Όσιου Λουκά με την κρήνη από κάτω.
- Β. Η παλαιότερη εκκλησία της Παναγίας
- ΙΓ. Το φωτάκι
- ΙΕ. Το βορδανάρι
- ΙΖ. Νεώτερα κελιά.
- Δ. Η υπόγεια βυζαντινή δεξαμενή
- ΙΗ. Το νοσοκομείο

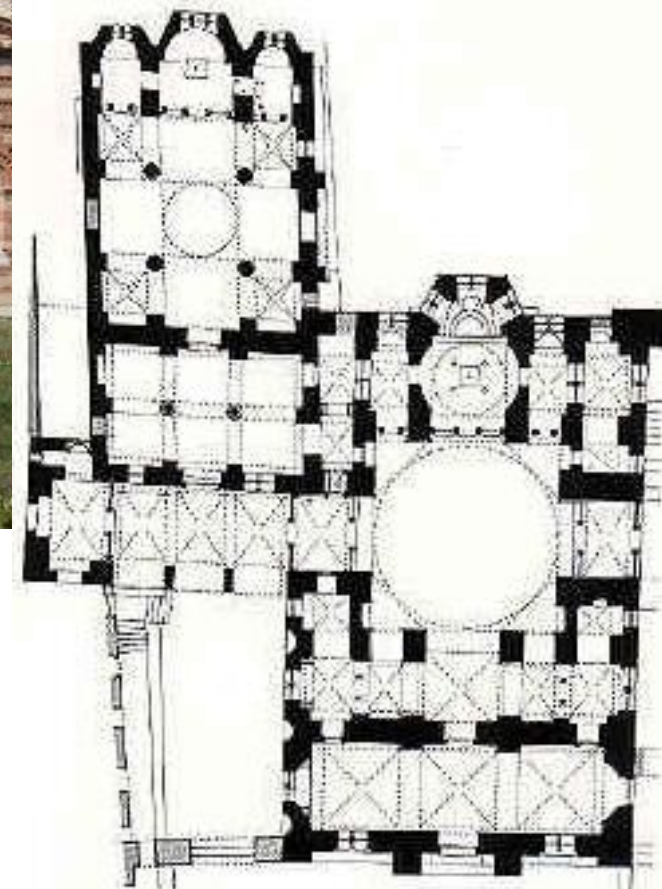
Μονή Οσίου Λουκά

Προσκυήματα στην Ελλάδα

Μονή Οσίου Λουκά

Προσκυήματα στην Κωνσταντινούπολη

Μονή Παντοκράτορος

Προσκυνήματα στην Κωνσταντινούπολη

Μονή Παντοκράτορος

